

# MAGYAR BOTANIKAI LAPOK.

(UNGARISCHE BOTANISCHE BLÄTTER.)

Kiadja: — Herausgeber: Szerkeszti: — Redacteur: Főmunkatárs: — Hauptmitarbeiter:  
Dr. DEGEN ÁRPÁD. ALFÖLDI FLATT KÁROLY. THAISZ LAJOS.

I. évfolyam.  
I. Jahrgang

Budapesten, 1902. április hó.  
Budapest, April 1902.

N<sup>o</sup>. 4. SZ.

A 4. szám tartalma. — Inhalt der 4. Nummer. — *Eredeti közlemények.* — *Originalaufsätze.* — Hackel Ed. Über *Alopecurus laguriformis* Schur. — Az *Alopecurus laguriformis*ről. p. 97. old. — Borbás V. A hazai *Melilotus* ismeretéből. — De *Meliloto Hungariae*. p. 101. old. — Thaisz L. *Festuca dalmatica* (Hack) Magyarországon. — *Festuca dalmatica* in Ungarn. p. 109. old. — Murr J. *Chenopodien*-Beiträge. — *Chenopodium*-adatok. p. 111. old. — A. Flatt K. A herbariumok történetéhez. (Folytatás.) — Zur Geschichte der Herbare. (Fortsetzung.) p. 115. old. — *Apró közlemények.* — *Kleine Mitteilungen.* — Borbás V. *Varietates Galeopsisidis pubescentis* Bess. p. 117. old. — *Linaria strictissima* Schur. p. 117. old. — *Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.* — *Referate über ungarische botan. Arbeiten.* — „Növénytani közlemények“. p. 118 old. — Kövessy F. A fás növények vesejének éréséről. — Über das Reifen des Reises der Holzgewächse. p. 119. old. — Hollós L. A szarvasgomba és más föld alatt termő gombák Pestmegyében. — Die Trüffel und andere unterirdische Pilze im Pester Komitate. p. 120. old. — Borbás V. *Salvia*ink bővebb ismeretéhez. — Zur weiteren Kenntniss unserer Salbei-Arten. p. 121. old. — Bernátsky J. A lokvai hegység növényformációi Baziás és Fehértemplom vidékén — Die Pflanzenformationen des Lokva-Gebirges in der Gegend von Baziás und Weisskirchen. p. 122. old. — Gombocz E. Sopron környékének edényes flórája. — Die Gefäßpflanzen der Umgebung Oedenburgs. p. 123. old. — Tuzson J. A kettős évgűrű keletkezésének egyik esetéről. — Über einen Fall doppelter Jahresringbildung. p. 125. old. — *Gyűjtemények.* — *Sammlungen.* *Flora polonica exsiccata*, centuria IX. p. 125. old. — Pósch K. *Fungi parasitici exsiccati plantarum cultarum Hungariae*. p. 126. old. — A kir. magy. Term. Tud. Társ. növénytani szakosztályának 1902 évi március hó 12-én tartott ülése — Sitzung der botan. Section der kön. ung. naturwissensch. Gesellschaft am 12. März 1902. p. 127. old.

## Über *Alopecurus laguriformis* Schur.

### Az *Alopecurus laguriformis*ről.

Irta: E. Hackel (St. Pölten).

Seit JANKA im 30. Bande der „Linnaea“ p. 614 die Identität dieser Art mit *A. brachystachys* M. BIEB. einerseits, und mit *A. castellanus* BOISS. andererseits behauptet hat, ist

A mióta JANKA a „Linnaea“ 30-ik kötetének 614-ik lapján azt állította, hogy ez a faj egyrésről az *A. brachystachys* M. BIEB., másrésről pedig az *A. castellanus* BOISS.

diese Auffassung in mehrere Werke übergegangen. In meinem *Catalogue raisonné des Graminées du Portugal* (1880) p. 11, wo ich die Identität von *A. castellanus* mit *A. brachystachys* vertheidigte, erwähnte ich auch JANKA's Ansicht über den *A. laguriformis*. jedoch stellte ich sie nicht als meine eigene hin. Auch in NYMAN's *Conspectus* (1882) p. 794 ist diese Vereinigung durchgeführt.

ASCHERSON & GRÄBNER (*Syn.* II. 133) sagen, dass „die spanische u. portugiesische Pflanze in keinem Merkmale von der siebenbürgischen u. sibirischen verschieden“ sei, was sie mit dem Zeichen der Autopsie (!) bekräftigen. Hingegen bestreitet SIMONKAI in „*Enum. Fl. Transsylv.*“ 561. die Identität des *A. laguriformis* mit *A. brachystachys*.

Ich habe nun nochmals mein Materiale von *A. laguriformis*, sowie jenes, welches Herr v. DEGEN mir sandte, u. das von PORCIUS auf dem Craciunel gesammelt ist, einer genauen Untersuchung unterzogen und gefunden, dass von voller Identität mit *A. brachystachys* nicht die Rede sein kann. Allerdings ist die Differenz nicht gross; sie besteht hauptsächlich in der Form der Spitze der Hüllspelzen u. der Deckspelze: bei *A. laguriformis* bilden der Kielrand und der Innenrand jeder Hüllspelze mitsammen einen sehr spitzen Winkel, etwa 20—30°, der Winkel der Deckspelze mag gleich-

fajokkal azonos, azóta ez a felfogás több munkába is áment. A „*Catalogue raisonné des Graminées du Portugal*“ (1880.) című dolgozatomban 11-ik lapján, hol az *A. castellanus*- és *A. brachystachys*-nak fajazonosságát védelmeztem, JANKA nézetét az *A. laguriformis*-ről is idéztem, a nélkül azonban, hogy ezt mint a magamét említettem volna. Ez az egyesítés NYMAN „*Conspectus*“-ában (1882. p. 794.) is feltalálható.

ASCHERSON és GRAEBNER (*Synops.* II. p. 133.) azt mondják, hogy „a spanyol és portugál növényt semmiféle bélyeg sem különbözteti meg az erdélyi és szibériai növénytől“, mely kijelentést az autopsia jegyével (!) is megerősítik. Ezek ellenében SIMONKAI az *Enum. Fl. Transsylv.* 561-ik lapján az *A. laguriformis*-nak az *A. brachystachys*-szal való azonosságát tagadja.

Újból pontos vizsgálat alá vontam az *A. laguriformis*-készletemet, valamint azt is, melyet DEGEN úr küldött s melyet PORCIUS a Craciunel-hegyen (Rodna mellett) gyűjtött, s azt találtam, hogy az *A. brachystachys*-szal való teljes azonosságról szó sem lehet. A különbség mindazonáltal nem nagy; ez legfőképp a kehelypelyvák és a virágpelyvák csúcsainak alakjában nyilvánul: az *A. laguriformis*-nál a kehelypelyvák éle és belső

falls etwa 30—45° betragen; ihre Spitze liegt etwa 0·5 mm oder etwas mehr rückwärts von jener der Hüllspelzen; bei *A. brachystachys* sind die Ährchen relativ etwas breiter, die Ränder jeder Hüllspelze bilden mit einander einen Winkel von mindestens 45°, die der Deckspelze mindestens 60°, u. die Spitze derselben liegt fast in gleicher Höhe mit jenen der Hüllspelzen. Die Kielwimpern sind bei letzterem etwas länger die Haare an der Vorderseite der Hüllspelzen dichter u. länger als bei *A. laguriformis*; die Verwachsung der Hüllspelzen reicht bei beiden bis zu  $\frac{1}{4}$ , bei *A. laguriformis* manchmal bis zu  $\frac{1}{3}$  der Länge. Die Rispe des letzteren ist länger als die von *brachystachys*, und erreicht bei der von Craciunel eingesandten Var. *elongatus* etwa bis 5 cm Länge, wobei ihre Form rein cylindrisch wird, während sie beim Typus an der Basis etwas verbreitert und nur 2·5—3·5 cm. lang, dabei aber 1—1·5 cm. breit ist. Die von *A. brachystachys typicus* ist nur 1·5—1·8 cm. lang; bei *A. castellanus* hingegen erreicht sie oft auch 5 cm. Sehr wichtig ist, dass am Craciunel *A. laguriformis elongatus* zusammen mit *A. pratensis* vorkommt, welcher letzterer sich nicht bloß durch die längere und schmalere (nur 0·7 cm.) Rispe, sondern auch durch die Form der Spitze der Hüllspelzen sofort unterscheidet. Hier nämlich verläuft der Kielrand in schwachem Bogen nach einwärts, der Innenrand in sehr

széle igen hegyes, mintegy 20—30°-nyi szöget képez; a virágpolyva szöge szintén mintegy 30—45°-ot képez: csúcsa mintegy 0·5 mm.-el vagy még valamivel hátrább áll mint a kehelypolyváké; az *A. brachystachys*-nál a füzérké aránylag valamivel szélesebbek, a kehelypolyvák szélei legalább is 45°-nyi szöget képeznek, a virágpolyvákéi pedig legalább is 60° foknyit s ezeknek a csúcsa majdnem ugyanazon magasságban fekszik, mint a kehelypolyvák csúcsa. Az él pillái az utóbbinál valamivel hosszabbak, a kehelypolyvák mellső részén levő szőrök sűrűbbek és hosszabbak mint az *A. laguriformis*-nál; a kehelypolyvák összenövése mindkettőnél a polyva hosszának  $\frac{1}{4}$ -éig, *A. laguriformis*-nál némelykor  $\frac{1}{3}$ -áig ér. Az utóbbi fajnak bugája hosszabb mint a *brachystachys*-é és a Craciunel hegyről beküldött var. *elongatus*-nál mintegy 5 cm. hosszúságot ér el, emellett az alakja tisztán hengeressé válik, míg a typusnál ez az alján kissé kiszélesedik és csak 2·5—3·5 cm. hosszú, e mellett azonban 1—1·5 cm. széles. A tipikus *A. brachystachys* bugája csak 1·5—1·8 cm. hosszú, az *A. castellanus*-é ellenben gyakra 5 cm. hosszúságot is elér. Igen fontos, hogy a Craciunel hegyen az *A. laguriformis elongatus* az *A. pratensis*-szel együtt fordul elő, mely utóbbi nemcsak hosszabb és keskenyebb (csak 0·7 cm.) bugája, hanem a kehelypolyvák csúcsainak alakja folytán is amatótól könnyen megkülönböztet-

schwachem Bogen nach auswärts oder fast gerade vorwärts; sie schneiden sich unter etwa  $30^\circ$ ; die Spitze erscheint ganz gerade vorgestreckt, bei *laguriformis* geht der Kielrand fast gerade, nur knapp unter der Spitze biegt er leicht nach auswärts; der Innenrand ist stärker auswärts gebogen, daher erscheint die ganze Spitze leicht nach aussen gewendet. Die Wimpern des Kielnerven haben eine Länge von  $\frac{3}{4}$  der Ährchenbreite; bei *pratensis* höchstens von  $\frac{1}{2}$  derselben, ferner ist hier die Deckspelze ebensolang als die Hüllspelzen. Man sieht, dass auch die Differenz gegen *A. pratensis* nicht gross und nicht sehr scharf definierbar ist, und so haben wir in der Reihe: *A. pratensis* — *laguriformis* — *brachystachys* — *arundinaceus* eine Anzahl kleiner Arten vor uns, die sehr wohl auch unter einer Gesammtart *A. pratensis* als Subspecies aufgeführt werden können. Es schliessen sich daran noch manche ebenso kleine Arten, wie z. B. an *laguriformis* der sehr nahestehende *A. himalaicus* HOOK., an *A. brachystachys* der wohl nur als Varietät unterscheidbare *A. Salvatoris* LÖSC. Auch *A. alpinus* SM. ist nicht viel mehr von *pratensis* verschieden als *arundinaceus*. Die genaue Werthung und Sonderung aller dieser Formen muss einem künftigen monographischen Studium vorbehalten bleiben.

hető; ennél ugyanis az él gyenge ívben befelé, a belső szél ellenben igen gyenge ívben kifelé vagy majdnem egyenesen előre irányul; a két vonal körülbelül  $30^\circ$ -nyi szög alatt metszi egymást, a csúcs egyenesen előre nyúltak látszik; a *laguriformis*-nál az él majdnem egyenesen halad s csak közvetlenül a csúcs alatt hajlik kissé kifelé; a belső szél erősebben fordul kifelé, s ezáltal a csúcs könnyedén kifelé hajlottnak tűnik szemünkbe; az él pilla-szörei a füzérke szélességének  $\frac{3}{4}$  hosszát érik el; a *pratensis*-nél legfeljebb a felét, ezen felül ennél a virágpolyva épp oly hosszú mint a kehelypolyva. Ebből látjuk, hogy az eltérés az *A. pratensis*-szel szemben sem nagy s eléggé élesen körül nem írható így azután az *A. pratensis*-*laguriformis*-*brachystachys*-*arundinaceus* sorozatban számos kis fajjal van dolgunk. a melyek az *A. pratensis*, mint gyűjtőnév alatt alfajok gyanánt is szerepelhetnének. Ezekhez még néhány kis faj csatlakozik, mint pl. a *laguriformis*-hoz a hozzá igen közel álló *A. himalaicus* HOOK., az *A. brachystachys*-hoz a csak varietásnak tekinthető *A. Salvatoris* LÖSC. Az *A. alpinus* SM. sem különbözik jobban az *A. pratensis*-től, mint az *arundinaceus*. Mindezen alakoknak értékelése és elkülönítése egy későbbi monografikus tanulmánynak lesz a feladata.

# ZOBODAT - [www.zobodat.at](http://www.zobodat.at)

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1902

Band/Volume: [1](#)

Autor(en)/Author(s): Hackel Eduard [Ede]

Artikel/Article: [Über Alopecurus laguriformis Schur. 97-100](#)